

Statens geologiska institutAnn-Sofie Wernersson
Diarienummer: 1.1-2305-0648**Vår ref:** 2023-42Helena Sjögren
Helena.sjogren@skogsindustrierna.se
Tel 072 585 72 35**Yttrande över Vägledning och kunskapsunderlag vid riskbedömning av förorenade sedimentområden – Spridning, exponering och belastning**

Skogsindustrierna tackar för möjligheten att besvara Statens geologiska instituts remiss över Vägledning och kunskapsunderlag vid riskbedömning av förorenade sedimentområden – Spridning, exponering och belastning.

Vägledningen är tänkt att ge stöd vid riskbedömning av förorenade sediment och utgår delvis från de tre tidigare remitterade vägledningarna avseende bestämmelser och miljömål respektive grunder för riskbedömning.

På det stora hela är vägledningen välformulerad och heltäckande vad gäller beskrivning av kunskapsunderlag. Rapporten visar på ett bra sätt frågornas komplexitet. Rapporten är dock mer ett kunskapsunderlag än en vägledning för någon med mindre förkunskaper. Det ger dock en god sammanfattning av metoder som lätt kan finnas genom angivna referenser.

Skogsindustrierna har följande sammanfattande synpunkter.

- Avsnittet om provtagning av fisk behöver utvecklas
- Sannolikheter bör bedömas tidigt

Avsnittet om provtagning av fisk behöver utvecklas

Skogsindustrierna är massa-, och pappers- och den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation. Skogsindustrierna företräder ett 50-tal massa- och pappersbruk i sammanlagt 22 koncerner/företag och cirka 120 sågverk i ett 60-tal koncerner/företag, samt ett antal företag med nära anknytning till massa-, pappers-, eller trävarutillverkning. Arbetsgivarverksamheten bedrivs tillsammans med gruvsektorn och stål- och metallsektorn inom organisationen Industrierbetsgivarna. Inom Skogsindustrierna ingår verksamheten Svenskt Trä och sekretariatet för Biolnnovation. Skogsindustrin sysselsätter över 100 000 personer och exporterade för 163 miljarder kronor 2021.

Vi anser att kapitel 5.4.1.2 bör utvecklas. Inom skogsindustrin har undersökningar av vildlevande fisk för att bedöma påverkan från pågående tillförsel och historiska utsläpp som anrikats i sediment varit centrala i miljöskyddsarbetet sedan 1980-talet. Under det senaste decenniet har betydande forskningsinsatser i samverkan med IVL Svenska Miljöinstitutet genomförts för att identifiera vilka kvarstående effekter som allttjämt finns och med vilken undersökningsmetoder dessa bäst kan kvantifieras. Den undersökningstyp som åberopas i kapitel 5.4.1.2 och som används inom nationell miljöövervakning är enligt vårt förmenade inte längre relevant då den medför att betydande resurser behöver läggas på att mäta parametrar i fisken som inte längre tillför något informationsvärde. En betydande andel av de biokemiska biomarkörer som ingår fyllde sitt syfte under 1980-talet som så kallade "tidiga varningssignaler" men får idag anses som överspelade. Kunskapsläget över vilka parametrar som bäst beskriver avvikelser i hälsotillstånd och fortplantningsförmåga där sådana allttjämt förekommer har utvecklats under senare decennier, framför allt genom att ett stort antal undersökningar genomförts i Kanada utanför nedlagda och aktiva fabriker men även i Sverige. Vi bifogar några rapporter som 1) sammanfattar kunskapsläget vad gäller påverkan på fisk i svenska recipienter fram till 2105 och 2) beskriver hur en i vårt tycke ändamålsenlig metod för framtida fiskundersökningar som både adresserar hälsotillstånd och föroreningsinnehåll successivt har utvecklats. Metodiken har granskats av internationell expertis och artikel har publicerats i vetenskaplig tidskrift (bifogas).

Metoden avser vi att använda i kommande kontrollprogram och utredningar kopplade till sedimentföroreningar i svenska skogsindustrirecipienter och såvitt vi erfarit kommer även andra typer av industrier med liknande frågeställningar att följa samma upplägg. Vi är lite förvånade att SGI inte tagit upp denna metodik i remissutgåvan då man som expertstöd i pågående utredningar av fiberbankar delgivit materialet. Vi hoppas att detta kan korrigeras till den slutliga versionen av vägledningen.

Sannolikheter bör bedömas tidigt

Vägledningen lyfter bedömning sannolikheten som en viktig faktor att beakta vid riskbedömning. Detta håller vi med om och anser att det bör komma högre upp i metodtabellen. Nu kommer sannolikhetsfrågan upp som sista punkt...Om man i stället sätter det som en av de första punkterna kan mycket arbete undvikas.

Vi har i tidigare yttranden kommenterat vikten av att prioritera risker. Sannolikheten är en viktig del i prioriteringen och vi uppskattar att det finns med i vägledningen.

Övriga kommentarer

Förtydliga vad som menas med "realistiska worst case"
Det relateras bland annat till klimatförändringar men det bör förtydligas med
åtminstone vad man tänker sig för tidsperspektiv.

Avsnitt 4.7.2 Fibrer

Till detta korta avsnitt bör det tilläggas att utsläpp från omgivande samhälle ofta fastnar
i fibersediment. Dvs sediment kan vara konsumerat av annat än från industrin.

Kommentar på remissfrågor i dokumentet:

Sid 18, figur 2.

Figuren är rörig med förkortningar som inte säkert är självklar för läsaren.

Sid 19 tabell 3.

Är det rimligt att tumregeln är att princip alla effektanalyser alltid (sällan nödvändigt i
två av 16 fall) ska göras? Kanske mer relevant att så fall beskriva vad som avgör att det
behöver genomföras. Nu står det "Ja, nästan alltid nödvändigt".

Sid 21 Förslag på fler stödfrågor kopplat till dessa frågeställningar?

Det skulle vara bra att även här fråga om det finns översedimentation.

Stockholm

2023 06 22

För Skogsindustrierna

Helena Sjögren
Ansvarig miljöpolicy

Bilagor

Återhämtning och kvarvarande miljöeffekter i skogsindustrins recipienter 2016

Kontrollprogram för fibersediment 2020

Metodik för integrerad undersökning av hälsotillstånd och föroreningshalter i fisk från
industrirecipienter 2021

Vidareutveckling av fiskundersökningar som verktyg för miljöbedömningar i
industrirecipienter 2023

Karlsson et al., Using Fish as a Sentinel in Risk Management of Contaminated Sediments
2022